

PABLO NERUDA

Sıradan Şeylere
Övgüler

Odas Elementales

ÇEVİRİ: ADNAN ÖZER

♥ can
modern

PABLO NERUDA
Sıradan Şeylere
Övgüler

Can Modern

Sıradan Şeylere Övgüler, Pablo Neruda
İspanyolca aslından çeviren: Adnan Özer
Odas Elementales

İlk baskı: Editorial Losada, 1954

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Editorial Planeta Chilena, 2014

© 1954, Pablo Neruda ve Fundación Pablo Neruda.

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eser Şili Dışişleri Bakanlığı'nın Kültür, Sanat, Miras ve Kamu Diplomasisi (DIRAC) departmanının yabancı yayıncıların çevirilerini destek programı çerçevesinde yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Serdar Çelik

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı ve sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Ayşe Merdit

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6263-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

PABLO NERUDA
Sıradan Şeylere
Övgüler

Odas Elementales

ŞİİR

1971 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

Adnan Özer

♥can

Pablo Neruda'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kuruntular Kitabı, 2007

Kuşlar Sanatı, 2010

Yeryüzünde Konaklama, 2015

Ayaklarına Dokunurum Gölgede, 2017

Evrensel Şarkı, 2020

PABLO NERUDA, 1904'te Şili'de doğdu. Asıl adı Neftalí Ricardo Reyes Basoalto'dur. Çek yazar Jan Neruda'yı okuduktan sonra Pablo Neruda yazarlık adını kullanmaya başladı. 1921'de ilk şiir kitabı *La canción de la fiesta*'yı (Festival Şarkısı) yayımlandı. Seylan, Burma, Singapur, Arjantin, İspanya ve Meksika'da konsolosluk görevinde bulundu. 1945'te senatör seçildi ve Komünist Partisi'ne katıldı. Parti 1949'da yasadışı ilan edilince çeşitli ülkelerde sürgün hayatı yaşadı. 1953'te Şili'ye döndü. 1971'de Paris Büyükelçiliği'ne atandı. Aynı yıl Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Hastalanınca yurduna döndü ve Salvador Allende hükümetinin darbeyle devrilmesinden kısa bir süre sonra 1973'te Santiago'da öldü. Aldığı önemli ödüller arasında Aztek Kartalı (Meksika, 1946) ve Uluslararası Barış Ödülü (Nâzım Hikmet'le birlikte, 1950) yer alır.

ADNAN ÖZER, 1957'de Tekirdağ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. Yayımlanmış altı şiir kitabı bulunuyor. Bunlardan *Zaman Haritası*, 1991 Cemal Süreya Ödülü'ne, *Yol Şarkıları*, 2016 Fazıl Hüsnü Dağlarca Ödülü'ne (Cenk Gündoğdu'yla birlikte) ve yine aynı yıl Attilâ İlhan Şiir Ödülü'ne değer görüldü. *Ölümsüz Şarkı Victor Jara ve Fernando Pessoa 20. Yüzyılın Yalnızı*, (Rüstem Arslan'la birlikte), bir anlatı olan *Hayal Tâbirleri, Eskiden Gelecek Güzeldi* (anıroman) ve çocuk kitabı *Küçük İstasyon* diğer yapıtlarıdır. Birçok yayınevi kurmuştur. *Üç Çiçek, Düşler, E Edebiyat* ve *Kaçak Yayın* çıkardığı dergiler arasındadır. Pablo Neruda, Octavio Paz, F. García Lorca, Antonio Machado ve Rubén Darío gibi şairlerin eserlerini Türkçeye kazandırmıştır.

İçindekiler

Önsöz	13
Görünmez Adam	17
Havaya Övgü	25
Enginara Övgü	29
Neşeye Övgü	32
Amerikan Diyarlarına Övgü	36
Aşka Övgü	40
Atoma Övgü	43
Şili'nin Kuşlarına Övgü	49
Yılanbalığı Çorbasına Övgü.....	53
Yerdeki Kestaneye Övgü	56
Soğana Övgü.....	59
Berraklığa Övgü	62
Bakıra Övgü	65
Eleştiriye Övgü	71
Angel Cruchaga'ya Övgü	74
Mutlu Güne Övgü	77
Binaya Övgü	79
Enerjiye Övgü	82
Hasete Övgü	85

Umuda Övgü	91
Toprağın Bereketine Övgü	93
Çiçeğe Övgü	96
Mavi Çiçeğe Övgü	98
Ateşe Övgü	100
Guatemala'ya Övgü	106
İpliğe Övgü	114
Basit Adama Övgü	118
Huzursuzluğa Övgü	122
Kışa Övgü	124
Laboratuvar Teknisyenine Övgü	130
Leningrad'a Övgü	134
Kitaba Övgü I	144
Kitaba Övgü II	147
Yağmura Övgü	151
Oduna Övgü	157
Bir Hayırsıza Övgü	162
Denize Övgü	164
Kuş Gözlemine Övgü	169
Mırıltıya Övgü	174
Geceye Övgü	178
Sayılar Övgü	181
Güze Övgü	184
Saka Kuşuna Övgü	189
Ekmeğe Övgü	193
Çiftlere Övgü	198
Maziye Övgü	202
Tembelliğe Övgü	205
Yoksulluğa Övgü	208

Şiire Övgü.....	212
Halk Ozanlarına Övgü.....	216
Bahara Övgü.....	221
Geceleynin Kol Saatine Övgü.....	226
Rio de Janeiro'ya Övgü.....	229
Yalınlığa Övgü.....	234
Yalnızlığa Övgü.....	238
Üçüncü Güne Övgü.....	241
Zamana Övgü.....	244
Toprağa Övgü.....	246
Domatese Övgü.....	249
Fırtınaya Övgü.....	252
Takım Elbiseye Övgü.....	257
Sükûnete Övgü.....	260
Hüzne Övgü.....	263
Valparaíso'ya Övgü.....	264
César Vallejo'ya Övgü.....	268
Yaza Övgü.....	272
Hayata Övgü.....	275
Şaraba Övgü.....	278

Önsöz

Pablo Neruda 1970 yılında *Paris Review* dergisine verdiği röportajda, Alonso de Ercilla'yı kastederek, Şili'nin bir şair tarafından icat edildiğini söylemiş. Nasıl ki 6. yüzyılın ortasında Endülüs'ten kalkıp Peru üzerinden Şili'ye gelen bu şair ve asker Şili'yi icat ettiyse, 20. yüzyılın vatan şairi Pablo Neruda da onu nesnelere büyüsüyle doldurdu. Bir yıl sonraki Nobel Edebiyat Ödülü kabul konuşmasında da, "Biz (Amerika'nın uçsuz bucaksız coğrafyasından yazarlar) dilsiz bir kıtanın sınırlarını kelimelerle doldurmaya çağırıyoruz ve biz anlatma ve isimlendirme göreviyle sarhoş oluyoruz," diyecektir.

Mükemmel bir şair olan Neruda, Latin Amerika şiirinde zaman zaman söylemin göstergesini değiştiren, sanatsal yapıları dönüştüren, önceden belirlenmiş şiirsel temelleri yıkanlardan biriydi. Ayrıca Neruda, yaratışın alanlarındaki keşifleriyle lirik nüansların ortaya çıkmasını sağladı. Bu nüanslarda gündelik hayatın çoğu zaman gözden kaçırılan güzelliğini yakaladı.

Övgülerde sevgi, kardeşlik ve doğa temaları işlenirken kutsal sözdiziminin kullanıldığı görülür. Bu noktada "Umuda Övgü"nün son iki dizesi en belirgin örnektir; adaletin siyasi güçlerden ziyade doğal güçlerle sağlanacağını söylüyor ve Kutusal Kitap'tan alıntı yapıyor. Şiirlerde sık sık "şarkı söylüyorum" demesi, aşkın bir anlam arayışında dile geldiğinin beyanı olarak anlaşılmalı.

Pablo Neruda söz konusu olduğunda malum; imgeler ve metaforlardan başınızın döneceği kesin. Ama bu kadar şaşırtıcı olabilecekleri nasıl akla gelebilir... Büyük şair bunu verili varlıkların ötesini göstermek adına yapıyor.

Bu şiiirlerden ilki 1952 yılının 16 Ekim günü Venezuela'nın başkenti Caracas'ta çıkmakta olan *El Nacional* gazetesinin tarih sayfasında yayınlandı. Neruda, sanat ve edebiyat sayfalarında ya da edebiyat ekinde değil de tarih sayfalarında yayımlanmasını istemişti. Hatta bunu şart koşmuştu.

Olayın başına dönersek; bu tuhaf başlıktaki şiiirler (*Odas elementales - Sıradan Şeylere Övgüler*) dizisi için Miguel Otero de Silva'nın başının altından çıkmıştır denebilir. Venezuelalı şair, yazar, gazeteci ve mühendis Otero de Silva o dönem *El Nacional* gazetesinin başındadır. Neruda ve Silva sıkı dostlardır. Venezuelalı, Şilili dostundan gazetesinde haftalık bir sü-tunda gündelik dilden şiiirler yazıp yayımlamasını ister. Ona göre bu şekilde gazetenin satışı artacaktır zira çok yakın zamanlarda *Canto General*'i (Evrensel Şarkı) yayımlamış olan Neruda bütün Latin Amerika'da tanınmakta ve geniş çevrelerce sevilmektedir.

Neruda teklifi benimser. Onun sözleriyle anlatalım: "Böylece bu zamanın uzun bir tarihini, eşyalarını, işlerini, insanlarını, meyvelerini, çiçeklerini, hayatını, benim durumumu, mücadelemi, kısacası yaratımımı geniş bir döngüsel dürtüyle bir kez daha kuşatabileceğim her şeyi yayımlamayı başardım." (*Una épica domestica, Prólogo a "Odas elementales" de Pablo Neruda*, Sergio Ramirez, 2002)

İlk "oda" (kaside, od, övgü) "Hablando en la calle" (Cadede Konuşurken) olur. Neruda seriyi kitap olarak yayımladığında şiiirin adının "El hombre invisible" (Görünmeyen Adam) olarak değiştiği görülecektir.

Sıradan Şeylere Övgüler, gazete sütunu biçiminde yazılmış 68 şiiirden oluşuyor; coğrafya, bitkiler âlemi, doğa elemanları, canlı varlıklar, cansız varlıklar ve soyut şeyler temalarında...

Neruda'nın onu sunuşu şöyle:

"Dillerde şarkı olmuş, söylenmiş ve yeniden söylenmiş birçok şeyi yeniden yazmak istedim. Kasıtlı çıkış noktam, kalemimi emerek, güneş, ders tahtası, saat veya insan ailesi üzerine zorunlu bir kompozisyonu üstlenen çocuk olmalıydı. Hiçbir konu benim yürügemim dışında bırakılamaz. Yürüyen veya uçan her şeye dokunmak zorunda kaldım, ifademi maksimum şeffaflığa ve bekârete teslim ettim" (*Una épica domesti-*

ca, *Prólogo a "Odas elementales" de Pablo Neruda*, Sergio RamÍrez, 2002).

Son sözümüz sadelikle olsun:

Bu kitap, bize şiirin her yerde olduğunu ve tek yapmamız gerekenin dünyaya bakışımızı değiştirmek olduğunu gösteriyor.

Adnan Özer
4 Ekim 2023
Taşlıtarla, İstanbul

GÖRÜNMEZ ADAM

Güldürür,
gülümsetir beni
eski beylik şairler,
hayranıyım
ne kadar şiir varsa
yazdıkları,
onca çiy, ay, pırlanta,
gümüş su damlası,
hani eskilerden birinin
gül üstüne kondurduğu,
hele şu durmadan
“ben” demeleri yok mu,
beni gülümseten de bu,
“ben”e çıkar eni sonu
her hareketlerinin ucu,
bir tek onlardır geçen
caddelerden
ya da sevdalandıkları dilber,
başka kimse geçmez,
ne bir balıkçı geçer
ne bir kitap satıcısı,
duvarcılar da geçmez,
iskeleden de
kimse düşmez,
kimse acı çekmez,
bizim gariban
şairden başka da
kimse sevmez,
onun başına gelir
her ne gelirse,
bir de sevdiceğine,

yaşamaz sanki
ondan başka kimse,
onların şiirlerinde
kimse açlıktan ağlamaz,
ya da öfkeden,
kimse üzülmez
evinin kirasını
ödeyemedi diye,
şiirde kimse
yorgan döşek
atılmaz sokağa,
fabrikalar dersin
hepten sütliman,
sulh sükût hepten,
yağmura şemsiye yapılır,
şaraba kadeh,
tüfek de imal edilir
lokomotif de,
maden çıkarılır
cehennemi kazıyarak,
grev olur,
asker gelir,
ateş açar,
ateş açar halkın üstüne,
şiire ateş etmektir bu,
ama benim şair kardeşim
âşıktır o sıra
ya da acı çekiyordur
duyguları iyice kabardığından
denizin karşısında,
sırf isimleri yüzünden seviyordur

uzak limanları
ve karalayıp duruyordur
tanımadığı
okyanuslar hakkında,
dolgun bir başak kadar
taneyle doluyken hayat,
geçip gider yanından
nasıl derleyeceğini bilmeden,
aklı havada
inip çıkar dalgalarla,
ayakları yere değer de bazen
kapılır derin ve karanlık hislere,
büyür de büyür
sığmaz olur kabına,
bir dolanır bir çözülür
kendi kendine,
lanetli olduğunu ilan eder,
karanlığın çarmihını taşır
büyük güçlkle,
dünyadaki herkesten
farklı olduğuna inanır,
her gün ekmek yer de
bir fırıncı olsun
gördüğü yoktur
ne de uğramışlığı
fırıncılar sendikasına,
ve bu yüzden zavallı kardeşim
yeğler karanlığı,
bir kıvrılır bir kıvrınır
ve kendini ilginç bulur,
ilginç!

O müşfik yüreğiyle
bir savaşçı gibi
giyinmiştir enginar,
dimdik,
alçacak bir kubbe de
inşa etmiştir,
yapraklarının altında
içine bir şey işlemeden
durur öylece

“Yirminci yüzyılın her dilde en büyük şairi.”

Gabriel García Márquez

Doğaüstüne karşı doğa; metafiziğe karşı fizik; yıldızlara karşı taşlar... Şilili büyük şairin, gerçekçi bir fotoğrafçıdan farksız bir şekilde, cenneti yeryüzüne yerleştirmek istercesine, yaşamın tüm yönlerini satır aralarında yakalamayı amaçladığı *Sıradan Şeylere Övgüler* gündelik olana eşsiz bir saygı duruşu.

#şiliedebiyatı #gündelikyaşam #yeryüzü #doğa #latinamerika

can

 canyayinlari.com | f | | | canyayinlari

şair

ISBN 978-975-07-6263-5

9 789750 762635